

This is not registered version of TotalDocConverter

Instituti o'qib yurgan keyni buni jo'ram bo'lardi. Uning qadrdon emasdigu, har qalay, boshqa bolalarga sira o'xshamasdi. Bazi yozgan narsalarimni unga ko'rsatsam, xuddi buyuk munaqqiddek fikrlarini aytardi. Shuning uchun ham bazi bir injiqliklariga qaramay, uni o'zimdanda uzoqlashtirmasdim. Yotoqxonada birga turardik. Uning menga yoqmaydigan, har kuni takrorlaydigan bir gapi bor edi:

- Yozyapsanmi?

- Ha, yozyapman, - kayfiyatim qanday bo'lishidan qati nazar, shu javobni berardim. Sababi, uni boshqa gap bilan to'xtatish qiyin edi. Sal bo'sh kelsam bo'ldi, meni oshkora kalaka qilishni boshlardim.

- Biror joyga borib qolding, - deb gap boshlardim beo'xshov tirjayib, - birodar, nima ish bilan shug'ullanasiz, desa, hikoya yozaman deysanmi, - derdi g'olibona kiroyish bilan.

Balki uning gapi to'g'ridir, deb o'ylab qolardim bazida. Shunga qaramay, undan o'zimni olib qochmasdim. Oxir-oqibat bu gaplarga ko'nikib qoldim va yozyapsanmi, deyishi bilan ha, yozyapman, deb qutulardim. Jo'ram menga bu kabi tana-dashnomlarni otishiga sabab bor edi menimcha. U... juda ko'p kitob o'qirdi. Qo'lidan kitob tushmasdi. Qachon qaramay, qo'lida kitob, yangi kitoblar chiqdimi, unda bo'lardi. Mana shuning uchun unga ipsiz bog'langan edim. Qaerga bormasin, kitob bilan qaytardi. Qizig'i, u hech qachon kitob sotib olmagan. Institut kutubxonasidanmi, tanishlarining uyidanmi, qo'lga nima ilinsa qo'litiqlab kelaverardi. Men ham unga bu qilayotgan ishi yaxshimasligini sira gapirmagan ekanman, chunki uning qo'lida ko'rgan kitoblarni imkon qadar o'qib chiqardim va shunga xursand edim. Har oyda tuman markazidagi uyiga kitob jo'natardi. "Kutubxona qurmoqchimisiz? - deb qiziqib so'rasam, "Qurib bo'lganman, endi uni to'ldirishim kerak, derdi.

U to'playotgan kitoblarni ko'rib aqlim lol qolardi. Hamma sohadan bor: badiiy adabiyot, matematika, musiqa, qishloq xo'jaligiga oid yirik-yirik kitoblar, qo'llanmalar. Bunday rang-barang kitoblarni qayoqdan topadi, hayron qolaman. Mana, uning injiqliklariga chidab kelganim sababi. Ora-sira yoqtirgan adiblarimning kitoblarini sotib olmasam, asosan u olib kelgan kitoblarni o'qib ko'nglim taskin topardi.

Instituti tamomlayotgan yilimiz tug'ilgan kuniga onasi keldi. Ozroq tayyorgarlik ko'rgan edik, "mozorbosdilar bilan "shohona dasturxon tuzadik. Biri pichoq so'rab, biri kimnidir qidirib keluvchilar bilan xona to'lib ketdi. Ertasiga onasini kuzatar chog'imiz jo'ram bo'lajak kutubxona uchun "ataganlarini berib yubordi. Oybekning "Navoiy romanini o'qib tugatmagan edim, qancha iltimos qilsam ham onasi tashlab ketmadi: "Bacham, kitob o'qib boshingiz achib ketmasin, hali ko'p o'qiysiz. Juda qiziqqan edim, keyinroq stipendiyamga sotib olib, oxiriga yetkazib qo'ydim.

O'qishimiz oxirlab, diplom himoyasi kunlari to'rt yil birga o'qigan do'stlarimiz bilan Samarqand, Buxoro ziyoratiga borishga kelishib oldik...

Yo'l-yo'lakay jo'ram meni uyiga taklif etdi. Taklifini mamnuniyat bilan qabul qildim. "Bozorga kirib o'taylik. Kelganimni onamga aytib ketamiz, dedi. Onasi bozorda somsa sotar ekan, aylanib-o'rgilib bizni kutib oldi. Uyoq-buyoqdan gaplashib o'tirgan bo'ldik. Shu orada bir payt-lar o'z qo'lim bilan berib yuborgan Oybekning "Navoiy romaniga ko'zim tushdi, muqovasiga yog' sachragan bir ahvolda qozon boshida turardi. "Onasi ham kitobga qiziqarkan, shu yerda ham kitob o'qib o'tiribdi, deb xayolimdan o'tkazdim. O'sha, meni o'ziga maftun etgan kitobga qo'limni uzatdim, ichida bir-ikkita varag'i qolibdi, xolos. Yuragim uvishib ketdi. Tomog'im xippa bo'g'ildi. Nahotki, shunday kitobga somsa o'rab sotishsa...

Badanimda ming-ming chumoli o'rmalaganday, etim jimirlay boshladi. Bir og'iz ham gapirolmadim. Bir nimalar deb aylanib-o'rgilayotgan onasi ko'zimga xunuk ko'rinib ketdi. Uyigacha jim bordim, ichimda "Ishqilib, boshqa kitoblar ham shu holga tushmagan bo'lsin-da, deb o'yladim.

- Kutubxonangni ko'rsat! - dedim sabrsizlik bilan.

- Kutubxona, qanaqa kutubxona? - ajablanib qaradi jo'ram. - Ey, ha, onam kitoblarni bozorda sotib yuboribdilar.

Ustimdan muzdek suv quygandek bo'ldi, ortiq bu yerda o'tirolmadim. Sayohatni chala qoldirib, o'sha kuniyoq Toshkentga qaytdim.